

# ?nme ve Afazi Ya?am Kalitesi- 39 Ölçe?i

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ?nme ve Afazi Ya?am Kalitesi- 39 Ölçe?i. Turkish Psychological Scales.  
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23618>

## Özet

İnme ve Afazi Yaşam Kalitesi- 39 Ölçeği (İAYK-39), orijinal adı Stroke and Aphasia Quality of Life Scale-39 (SAQOL-39) olan araçın Türkçe adaptasyonudur. Bu ölçek, özellikle inme sonrası ortaya çıkan afazi durumunun hastanın genel yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, hastaların fiziksel, psikososyal ve iletişimsel işlevselliklerini değerlendirerek, konuşma bozukluğunun günlük yaşamdaki zorlukların ve genel iyilik halini kapsamlı bir şekilde ortaya koymayı hedefler. Türkçeye uyarlama çalışması, ölçeğin kültürel bağlamda geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullanılabilirliğini sağlamıştır.

İAYK-39, 39 maddeden oluşmakta olup, hastanın kendi algıladığı yaşam kalitesi düzeyini belirlemek için klinik araştırmalarda ve rehabilitasyon programlarının etkinliğini değerlendirmede kritik bir rol oynamaktadır. Uyarlama çalışması, Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yüksek lisans tezi olarak gerçekleştirilmiştir.

## Anahtar Kelimeler

İnme, Afazi, Yaşam Kalitesi, Geçerlilik, Güvenilirlik, Uyarlama, Psikometri, SAQOL-39.

## Yazarlar

**Orijinal Ölçek Geliştiricileri:** Hilari, Lincoln & Cox.

**Türkçe Uyarlama Yazarı:** Noyan, A.

## Amaç

İnme ve Afazi Yaşam Kalitesi- 39 Ölçeği'nin temel amacı, inme geçirmiş ve bu durumun bir sonucu olarak afazi (konuşma ve dil bozukluğu) geliştirmiş bireylerin öznel yaşam kalitesi algılarının sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, standart klinik değerlendirmelerin ötesine geçerek, dil bozukluğunun günlük aktiviteler, duygusal durum ve sosyal katılım üzerindeki etkilerini değerlendirir.

Bu araçın kullanımı, klinisyenlere ve araştırmacılara, rehabilitasyon müdahalelerinin hastanın yaşam kalitesini ne ölçüde iyileştirdiğini nicel verilerle görme imkanı sunar. Özellikle, afazının yol açtığı iletişim kısıtlılıklarının hastanın sosyal izolasyonuna, özgüven kaybına veya fiziksel kısıtlılıklara katkısını belirlemek için tasarlanmıştır. Türkçe uyarlama çalışmasının amacı ise, ölçeğin Türkiye popülasyonunda kültürel ve dilbilimsel etdeğerliğini sağlayarak, ülkedeki araştırmacılar ve sağlık profesyonelleri için kullanıma sunmaktır.

## Yap?

?AYK-39, genellikle dört ana alt boyutta yap?land?r?lm?? çok boyutlu bir ölçektir. Bu alt boyutlar, inme ve afazinin ya?am kalitesinin farklı yönlerine olan etkilerini temsil eder. Ölçek, bireyin ya?ad??? zorluklar? veya k?s?tl?likler? belirli bir zaman dilimi içinde (genellikle son bir hafta veya ay) de?erlendirmesini ister.

Ölçe?in ölçtü?ü temel yap?lar (konstrüktler) ?unlard?:

**Fiziksel Boyut:** Hareketlilik, enerji seviyesi, yorgunluk ve fiziksel ba??ms?zl?k gibi inmenin do?rudan etkiledi?i bedensel i?levleri kapsar.

**?leti?im Boyutu:** Konu?ma, anlama, okuma ve yazma gibi afazi ile ilgili dil becerilerinin günlük ya?amdaki yeterlili?ini de?erlendirir.

**Psikososyal Boyut:** Duygusal refah, sosyal etkile?im, özgüven, depresyon ve anksiyete gibi psikolojik ve sosyal uyumu içeren yönleri ölçer.

**Enerji Boyutu (Baz? versiyonlarda ayr? bir boyut olarak ele al?n?:r):** Günlük aktiviteleri sürdürme yetene?i ve genel canl?l?k hissi.

## Geçerlik

Türkçe uyarlama çal??mas?nda geçerlik (validity) çal??malar?, ölçe?in gerçekten ölçmeyi amaçlad??? yap?y? (inme ve afazi sonrası ya?am kalitesi) ölçüp ölçmedi?ini belirlemek için yap?lm??t?. Noyan (2013) tarafından yürütülen yüksek lisans tezinde, genellikle yap? geçerli?i (faktör analizi yoluyla) ve ölçüt ba??nt?l? geçerlik (benzer konstrüktleri ölçen di?er geçerli ölçeklerle korelasyon) incelenir.

Orijinal SAQOL-39 ölçe?i güçlü bir yap? geçerli?ine sahiptir ve bu yap?n?n Türkçe versiyonda da korundu?u varsay?lmaktadır. Yap?lan uyarlama çal??mas?, maddelerin kültürel olarak uygunlu?unu ve dilbilimsel e?de?erli?ini sa?lamak için uzman görüş?leri ve geri çeviri yöntemlerini kullanm??t?. Geçerlik analizlerinin sonuçlar?, ölçe?in Türkiye'deki inme ve afazi popülasyonunda anlaml? ve do?ru ölçümler sa?lad???n? teyit etmektedir.

## Güvenirlik

Güvenirlik (reliability) çal??malar?, ölçe?in tutarlı ve kararlı sonuçlar üretme yetene?ini de?erlendirir. Türkçe uyarlama çal??mas?nda iç tutarlıl?k (internal consistency) ve test-tekrar test güvenilirli?i yöntemleri yaygın olarak kullan?lm??t?r.

**?ç Tutarlıl?k:** Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu oldu?unu gösteren Cronbach Alfa

katsayı, uyarlama çalışmasında yüksek çökmüştür. Bu, ölçekteki tüm maddelerin aynı temel yapıya ölçmeye katkıda bulunduğunu gösterir. Orijinal ölçekte olduğu gibi, Türkçe versiyonun da alt boyutlarda ve toplam puanda yüksek iç tutarlılığa sahip olduğu raporlanmıştır.

**Test-Tekrar Test Güvenirliği:** Aynı bireylere farklı zamanlarda uygulanan ölçek sonuçlarının korelasyonu incelenir. Yüksek korelasyon katsayısı, ölçeğin zaman içinde kararlı ölçümler sağladığını ve tesadüfi hatalardan etkilenmediğini gösterir. Bu sonuçlar, AYK-39'un klinik uygulamalarda güvenle kullanılabilmesini desteklemektedir.

## Faktör Analizi

Türkçe uyarlama çalışması kapsamında yapılan Faktör Analizi, ölçeğin orijinal yapısını (dört boyutlu yapıya) Türk örnekleminde doğrulayıp doğrulamadığını incelemek için kritik öneme sahiptir. Orijinal SAQOL-39, genellikle Fiziksel, Psikososyal, İletişim ve Enerji olmak üzere dört temel faktör altında toplanmıştır.

Uyarlama çalışmasında kullanılan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), maddelerin beklenen alt boyutlara yüklendiğini göstermiştir. Bu analizler, Türkçe versiyonun da inme ve afazinin yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini multidisipliner bir şekilde ölçme yeteneğini koruduğunu kanıtlar. Faktör yüklerinin yeterli düzeyde olması, ölçeğin yapısal geçerliğinin güçlü olduğunu işaret eder.

## Araç

**Test Türü:** Uyarlama (Adaptasyon) / Öz Bildirim Ölçeği

**Format:** 5'li Likert Ölçeği (Genellikle 1 = Hiç yapamıyorum/Çok zorlanıyorum, 5 = Hiç zorlanmıyorum/Tamamen yapabiliyorum şeklinde derecelendirilir.)

**Maddeler:** 39 Madde

**Dil Mevcut:** Türkçe, İngilizce (Orijinal)

**Popülasyon Grubu:** İnme ve Afazi Tanış Konmuş Bireyler

**Yaş Grubu:** Yetkinler (Genellikle 18 yaş ve üstü)

**Popülasyon Detayları:** Uyarlama çalışması, belirli bir inme sonrası dönemdeki (örneğin, 6 aydan fazla kronik dönem) afazili hastalar üzerinde gerçekleştirilmiştir. Popülasyon detayları için Noyan (2013) tezine başvurulmalıdır.

**Test Metodolojisi:** Bireysel veya grup uygulaması şeklinde gerçekleştirilebilir. Hastanın kendi

alg?lar?n? yans?tt??? öz bildirim format?ndad?r. Afazinin ?iddetine ba?l? olarak, maddelerin klinisyen veya e?itimli bir ki?i taraf?ndan okunmas? ve hastan?n yan?t?n?n kaydedilmesi gerekebilir.

## Anahtar Kelimeler

SAQOL-39, Ya?am Kalitesi Ölçümü, Nöropsikoloji, Rehabilitasyon, Dil Bozukluklar?, ?leti?im Becerileri, Psikometrik Özellikler.

## Yazarlar

**Yazar ORCID Tan?t?c?s?:** Bilgi mevcut de?ildir.

**Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri:** Bilgi mevcut de?ildir.

**Yaz??ma Adresi:** Anadolu Üniversitesi, Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü (Uyarlama çal??mas?n?n yap?ld??? kurum).

## ?zinler, Ücret ve Test Y?I?

**?zinler:** Ölçe?in ticari olmayan akademik ve klinik amaçlarla kullan?m? için orijinal geli?tiricilerden (Hilari, Lincoln & Cox) izin al?nmas? gerekebilir. Türkçe uyarlama için kullan?lan tezin eri?im izinleri YÖK Ulusal Tez Merkezi taraf?ndan belirlenir.

**Ücret:** Ölçe?in kendisi genellikle kamuya aç?k akademik kullan?m için ücretsizdir, ancak yay?nc?n?n veya orijinal geli?tiricinin ?artlar?na ba?l?d?r.

**Test Y?I? (Türkçe Uyarlama):** 2013

## Kaynaklar

Noyan, A. (2013). ?nme ve afazi ya?am kalitesi-39 ölçe?i: Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çal??mas? (Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmi?tir. (Tezin do?rudan ba?lant?s?: [tez.yok.gov.tr](https://tez.yok.gov.tr))

Hilari, K., Lincoln, N. B., & Cox, I. J. (2003). The Stroke and Aphasia Quality of Life Scale-39 (SAQOL-39): evaluation of acceptability and psychometric properties. **Stroke**, 34(8), 1944-1950. (Orijinal ölçe?in geli?tirme referans?).

Hilari, K., Byng, S., Lamping, D. L., & Smith, S. C. (2001). Stroke and Aphasia Quality of Life Scale (SAQOL-39). Quality of Life Research, 10(4), 365-377.

## Znme ve Afazi Ya?am Kalitesi- 39 Ölçe?i Maddeleri

**ÖNEML?:** Ölçek maddeleri yüksek lisans tezi içinde yer almakta olup, telif haklar? nedeniyle burada do?rudan yay?mlanamamaktadır. Maddelerin tam listesine eri?im için Noyan (2013) taraf?ndan hazırlanan yüksek lisans tezine ba?vurulmas? gerekmektedir. Tez, YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?ime aç?ktır.

Ölçe?in maddeleri dört ana alana odaklanmaktadır:

**Fiziksel Alan:** Örnek maddeler genellikle yürüme, hareket etme, yorgunluk ve enerji düzeyleri ile ilgilidir. (Örn: "Yürürken ne kadar zorlan?yorsunuz?")

**?leti?im Alan?:** Örnek maddeler konu?ma, ba?kalar?n? anlama, telefon kullanma ve yaz?l? materyalleri okuma becerileri ile ilgilidir. (Örn: "Tan?mad???n?z biriyle konu?makta ne kadar zorlan?yorsunuz?")

**Psikososyal Alan:** Örnek maddeler duygusal durum, özgüven, depresyon, sosyal aktivitelere kat?lma ve aile ili?kileri ile ilgilidir. (Örn: "Kendinizi ne kadar utangaç hissediyorsunuz?")

Her bir madde, bireyin son bir haftal?k deneyimini yans?tacak ?ekilde 5 dereceli bir Likert ölçe?i üzerinde yan?tlan?r.